

De houders van Gezelschapsdieren in relatie tot de Huis- en hobbydierenlijst

met betrekking tot het beleid ten aanzien van dierenwelzijn, –ethiek
& wetgeving van de [Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers](#)

Colofon

Auteur

Henk van der Wal

In samenwerking met de themacommissie Wetgeving NBvV

Een peer-review is uitgevoerd door de vzt. van de NBvV

2021

Document 2021 DE &W 03

© 2021 [Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers](#)

De NBvV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de teksten van deze monografie of de toepassing van de adviezen.

Printed on demand:

Bondsbureau [Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers](#)
Bergen op Zoom

Op het voorblad:

Voorbeeld van een tuin met volière en andere vogelkooien.

De inhoud

De Inleiding en advies	5
Hoofdstuk 1	
1.1 Wat zijn gezelschapsdieren?	6
1.2 Wanneer ben je houder van een gezelschapsdier?	8
1.3 Zijn er veel houders van gezelschapsdieren in Nederland?	9
1.4 Waarom houden mensen een gezelschapsdier?	10
Hoofdstuk 2	
2.1 Wettelijk kader	11
2.2 Wetgeving	12
2.3 De Gezondheid- en welzijnswet voor dieren	12
2.4 De Wet dieren	12
2.5 Het Besluit houders van dieren	13
2.6 Op welke houders van dieren is de Wet dieren en haar AMvB's van toepassing?	14
2.7 De "Niet- commerciële houders van huis- en hobbydieren"	14
2.8 De "commerciële houders van huis- en hobbydieren"	15
Hoofdstuk 3	
3.1 Van Positieflijst naar de Huis- en hobbydierenlijst	16
3.2 De vrije keuze	16
3.3 Het verantwoord houden van dieren	16
3.4 De vrije keuze is vervallen!	17
3.5 De Positieflijst	18
3.6 Negatief- en positieflijst voor zoogdieren en vogels	18
3.7 Alleen nog positieflijsten	19
3.8 Huisdierenlijst	19
3.9 Huis- en hobbydierenlijst	19
Hoofdstuk 4	
4.1 Wanneer is een dier "huisdier" en wanneer een "hobbydier" ?	20
4.2 Inventarisatie vanuit de Europese Verordeningen	20
4.3 Inventarisatie vanuit de Nederlandse wetgeving	22
4.4 Huisdieren	22
4.5 Hobbydieren	23
4.6 Hoe wordt de huis- en hobbydierenlijst gerealiseerd?	24
4.7 Risico's voor mens en dier	24
4.8 Risicocategorie en risicoklassen	25
4.9 De Huis- en hobbydierenlijst	26
4.10 Specialistische houders	26

Vervolg van de inhoudsopgave

Hoofdstuk 5

Houderijrichtlijnen	27
5.1 Het houderijvoorschrift van de RDA	27
5.2 Even een tussenfase	27
5.3 De houderijrichtlijn vanuit de zienswijze van de NBvV	29
5.4 De doelstelling van de houderijrichtlijn	29
5.5 Kennisoverdracht	29
5.6 De praktische uitvoering van het begrip dierenwelzijn	29
5.7 De intrinsieke waarde van de huis- en hobbydieren	30
5.8 De “Vijf Vrijheden”	30
5.9 De bewustwording van de zorgplicht voor de gehouden huis- en hobbydieren	31
5.10 De kennisoverdracht aan de koper van surplusdieren	31
5.11 De opbouw van een houderijrichtlijn	32
5.12 De houderijrichtlijnen van de NBvV	33

Hoofdstuk 6. Bijlagen

6.1 Geraadpleegde bronnen	35
6.2 Geraadpleegde Nederlandse wetgeving	35
6.3 Geraadpleegd Europese Verordeningen	36

De inleiding.

Over het houden van gezelschapsdieren zijn door meerdere wetenschappers aardige verhandelingen geschreven, maar publicaties van de houders zelf worden niet aangetroffen. Naar het zich laat aanzien worden in 2021 diverse wet- en regelgevingen gereviseerd. Binnen de diverse houderijorganisaties voor gezelschapsdieren wordt intensief gewerkt aan kennisoverdrachtprogramma's om de leden te informeren over op handen zijnde wijzigingen. Een gelegenheid bij uitstek om eens een profielschets te maken van de houder van gezelschapsdieren.

Daarbij zullen de praktijkervaringen van die houders van gezelschapsdieren en de wijze waarop zij hobbymatig en duurzaam gezelschapsdieren houden en of er mee fokken, het uitgangspunt zijn.

In het algemeen zijn houders van gezelschapsdieren geen wetenschappers. Er zal dan ook vanuit citizen science, dus burger- wetenschap, (EU) 2018/968, art.2, lid 3, deze monografie worden geschreven.

Houders van gezelschapsdieren zijn voor een deel georganiseerd via speciale houderijorganisaties.

Deze organisaties conformeren zich aan, en stemmen hun beleid af op de Nederlandse wet- en regelgeving en de relevante Europese verordeningen.

Daarnaast hebben deze organisaties ieder voor zich ook hun interne regelgeving in de richting van hun leden.

Het zijn vooral deze georganiseerde houders van gezelschapsdieren die bij de dagelijkse uitoefening van hun hobby het meest geconfronteerd worden met relevante wet- en regelgeving.

De regelgeving rond het houden van gezelschapsdieren start in 1992 met de publicatie van artikel 33 van de Gezondheid- en welzijnswet voor dieren (GWWD).

Het wordt dan verboden dieren te houden, tenzij deze door de minister van LNV worden aangewezen.

We zijn nu 28 jaar verder en nog steeds zijn er geen dieren aangewezen.

Het traject om daar te komen verloopt in al die jaren erg moeizaam.

In 2013 moesten er dierspecifieke houderijvoorschriften komen voor de dieren die we dan als gezelschapsdier mochten houden.

Ook deze houderijvoorschriften, van overheidswege, zijn er nog steeds niet gekomen

Advies en stellingname

In deze publicatie is te lezen hoe er in de laatste decennia door de Overheid top-down getracht is tot definiëring van een zogenaamde Positieflijst, met weinig succes als resultaat. Houderijorganisaties en de Overheid konden elkaar niet vinden, met géén resultaat tot gevolg en een nog dieper wantrouwen van de gezelschapsdierhouder jegens de Overheid. Om deze impasse te doorbreken hebben de Houderijorganisaties, verenigd binnen KleindierNed, de handschoen opgepakt en zelf een lijst samengesteld van te houden dieren.

Advies: Met deze Houderijrichtlijnen als leidraad kan een start gemaakt worden tot vorming van nieuwe regelgeving door de Overheid met ervaringsdeskundige Houderijorganisaties als volwaardig gesprekspartner.

januari 2021

Hoofdstuk 1.

1.1 Wat zijn gezelschapsdieren?

Een eenduidige definitie maken van het begrip “gezelschapsdier” is niet meer mogelijk omdat er al verschillende in omloop zijn.

Het is dan ook wel handig gebruik te maken van de omschrijvingen die voorkomen in de Nederlandse wet- en regelgeving en in Europese verordeningen.

1988

In het Tractatenblad van het Koninkrijk der Nederlanden, jaargang 1988, nr.1 met als titel: Europese Overeenkomst tot bescherming van kleine huisdieren, wordt niet gesproken over gezelschapsdieren.

Onder een klein huisdier verstaat men een dier dat door de mens, in het bijzonder thuis voor zijn genoegen en gezelschap wordt gehouden of bedoeld is gehouden te worden.

Welke diersoorten of diercategorieën worden bedoeld, wordt niet aangegeven.

2011

Wet dieren.

In de lijst met begripsbepalingen, artikel 1.1 komt geen omschrijving voor.

Wel wordt het begrip houder uitgelegd als eigenaar, houder of hoeder.

2013

EU Verordening 2013/576 – Niet commerciële verkeer van gezelschapsdieren.

In bijlage I van deze verordening is een lijst opgenomen met gezelschapsdieren.

Men deelt deze gezelschapsdieren op in twee delen.

Deel A: Honden (*Canis lupus familiaris*)
Katten (*Felis silvestris catus*)
Fretten (*Mustela putorius fura*)

Deel B Ongewervelde dieren (met uitzondering van bijen en hommels en week- en schaaldieren);
Waterdieren;
Amfibieën;
Reptielen;
Vogels (andere vogelsoorten dan die bedoeld in art. 2 van Richtlijn 2009/158
Zoogdieren: andere dan voor de voedselproductie bedoelde knaagdieren en konijnen

2014

Besluit houders van dieren.

In artikel 1.1.2 worden onder gezelschapsdieren begrepen:

Zoogdier;
Vogel;
Vis;
Reptiel;
Amfibie,

kennelijk bestemd om te houden voor liefhebberij of gezelschap, met uitzondering van een dier dat behoort tot een in bijlage II van dit Besluit opgenomen diersoort of diercategorie, niet zijnde konijn, bruine rat, tamme muis, cavia, goudhamster en gerbil.

Op bijlage II staan aangewezen soorten en diercategorieën van in Nederland te houden dieren met het oog op de productie van van die dieren afkomstige producten.

In hoofdstuk 3, “houden van dieren anders dan voor landbouwdoeleinden” wordt het begrip gezelschapsdieren gebruikt.

In paragraaf 2, “het bedrijfsmatig verkopen, afleveren, houden ten behoeve van opvang van of fokken met gezelschapsdieren” wordt in artikel 3.6 verboden gezelschapsdieren te verkopen, ten verkoop in voorraad te houden, af te leveren, te houden ten behoeve van opvang, of te fokken ten behoeve van verkoop of aflevering van nakomelingen *tenzij wordt voldaan aan deze paragraaf*.

Die paragraaf 2 is niet van toepassing indien degene onder wiens verantwoordelijkheid gezelschapsdieren worden verkocht, ten verkoop in voorraad wordt gehouden, afgeleverd, gehouden ten behoeve van opvang, of gefokt ten behoeve van verkoop of aflevering van nakomelingen, *aannemelijk maakt dat bij de uitoefening van de activiteiten geen sprake is van bedrijfsmatig handelen*.

De paragraaf is dus ook niet van toepassing op diersoorten die niet aangemerkt worden als gezelschapsdier zoals bijvoorbeeld duivensoorten en rassen of kwartelsoorten en rassen.

Opmerking:

Dit is een merkwaardige beredenering, als de wetgever zelf in de beschrijving van het begrip gezelschapsdier aangeeft dat deze dieren kennelijk bestemd zijn om te houden voor liefhebberij of gezelschap en nu in bovengenoemde paragraaf opnemen dat houders van die gezelschapsdieren (3,8 miljoen Nederlandse huishoudens....) aannemelijk moeten maken dat hun dieren gezelschapsdieren zijn en geen dieren waarmee beroeps- of bedrijfsmatige handelingen worden verricht.

Beter is om het begrip gezelschapsdieren niet te misbruiken in artikel 3.6 van paragraaf 2. In de praktijk blijkt dat handhavers hier gretig op in zijn gesprongen door het uitdelen van vele schriftelijke waarschuwingen.

1.2 Wanneer ben je houder van een gezelschapsdier?

Om deze vraag in het algemeen te beantwoorden kan gebruik worden gemaakt van een overweging die is gebruikt bij het opstellen van de Europese Verordening (EU) 2016/429 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende overdraagbare dierziekten en tot wijziging en intrekking van bepaalde handelingen op het gebied van diergezondheid.

Deze verordening wordt ook Animal Health Regulation, de AHR, genoemd.

In Nederland is het Besluit diergezondheid afgeleid van deze Europese verordening.

De grondslag van deze Europese verordening ligt bij 179 genummerde overwegingen. In de overweging, genummerd als 24, is het volgende argument opgenomen:

“Mensen houden vaak bepaalde dieren als gezelschapsdier in het huishouden. Het houden van dergelijke gezelschapsdieren met inbegrip van waterdieren voor sierdoeleinden, voor louter privédoeleinden in huishoudens, binnens- en buitenshuis, houdt in het algemeen een lager gezondheidsrisico in dan andere wijzen waarop dieren op grotere schaal worden gehouden of verplaatst, zoals die welke gebruikelijk zijn in de landbouw, de aquacultuur, dierenasielen en het vervoer van dieren in het algemeen.”

Hiermee wordt op Europees niveau erkend dat er:

- Bepaalde dieren worden gehouden;
- Als gezelschapsdier;
- In het huishouden
- Voor louter privédoeleinden;
- Binnen- en buitenshuis;
- Met lage gezondheidsrisico's.

Een ieder (natuurlijk persoon) die een dier houdt dat voldoet aan criteria uit bovenstaand lijstje en dit binnen zijn of haar huishouden doet voor louter niet commerciële privédoeleinden, is een houder van een gezelschapsdier.

1.3 Zijn er veel houders van gezelschapsdieren in Nederland?

Door het onderzoeksbureau MarketResponse wordt in opdracht van de Brancheorganisatie Dibevo jaarlijks onderzoek gedaan naar het aantal huishoudens in Nederland met één of meer gezelschapsdieren.

De gevonden resultaten in 2019 geven aan dat 42,7 % van de Nederlandse huishoudens een gezelschapsdier verzorgd.

Dit houdt in dat 3,8 miljoen huishoudens ongeveer 27,3 miljoen gezelschapsdieren hebben.

Als dit verder uitgewerkt wordt naar het soort gezelschapsdier dan ontstaan onderstaande getallen:

Zoogdieren

Hond	17,8 % van de 3,8 miljoen huishouden houden 1,7 miljoen dieren
Kat	23,4 % van de 3,8 miljoen huishouden houden 2,9 miljoen dieren
Konijn	3,8 % van de 3,8 miljoen huishouden houden 0,6 miljoen dieren
Knaagdier	3,1 % van de 3,8 miljoen huishoudens houden 0,6 miljoen dieren
Pony's /paarden	1,2 % van de 3,8 miljoen huishoudens houden 0.2 miljoen dieren

Vogels

Zang/siervogels	5,3 % van de 3,8 miljoen huishoudens houden 2,4 miljoen dieren
Pluimvee	2,6 % van de 3,8 miljoen huishoudens houden 1,5 miljoen dieren
Duiven	0,7 % van de 3,8 miljoen huishoudens houden 0,7 miljoen dieren

Vissen

Siervissen	7,2 % van de 3,8 miljoen huishoudens houden 7.7 miljoen dieren
Vijvervissen	5,0 % van de 3,8 miljoen huishoudens houden 8,2 miljoen dieren

Reptielen

Reptielen	0,9 % van de 3,8 miljoen huishoudens houden 0,3 miljoen dieren
-----------	--

1.4 Waarom houden mensen gezelschapsdieren?

In de rubriek Over alle dieren- Samenleven met dieren, op de website van de LICG, het Landelijk Informatie Centrum Gezelschapsdieren, is een artikel opgenomen met de titel “De sociale rol van huisdieren”.

Naast de uiteenzetting van de geschiedenis van de mens – huisdier relatie wordt aandacht besteed aan:

- Het huisdier in de moderne samenleving;
- Het effect van huisdier bezit;
- Het effect van huisdieren op de fysieke gezondheid van mensen;
- Het effect van huisdieren op de geestelijke gezondheid van mensen;
- Het effect van huisdieren op het zelfbeeld en op de sociale interactie tussen mensen;
- De invloed van een huisdier op de ontwikkeling van kinderen;
- Huisdieren als “Hulpverleners”;
- De schaduwzijden van de liefde voor huisdieren;
- Vermenselijking;
- Teveel liefde?;
- Wel of geen huisdier: een persoonlijke overweging.

Voordelen en nadelen.

Uit het document “De sociale rol van huisdieren” komt naar voren dat het houden van een huisdier niet per definitie een risico hoeft te vormen voor de mens.

Een aantal steekwoorden worden, niet in detail, in het artikel besproken zoals: plezier, gezelschap, nut, educatie, het houden, er mee fokken en het verzorgen.

Er kleven ook nadelen aan het houden van huisdieren.

Huisdieren kosten tijd;

Huisdieren kunnen ziektes overbrengen;

Huisdieren kunnen mensen of andere dieren verwonden;

De zorgplicht voor een huisdier kan te belastend zijn;

De eigenaar kan allergisch zijn of worden voor een bepaald huisdier.

Hoofdstuk 2

2.1 Wettelijk kader.

Van de 3,8 miljoen huishoudens zullen er ongetwijfeld wel een groot aantal dierenliefhebbers zijn die zich niet realiseren dat rond het houden van een gezelschapsdier een toch wel breed wettelijk kader aanwezig is, waarbinnen dit houden van een gezelschapsdier kan plaats vinden.

Deze 3,8 miljoen huishoudens houden huis- en hobbydieren voor niet-commerciële privédoeleinden. Zij zijn niet bedrijfsmatig, of met een economisch belang, bezig met het houden van dieren.

Dat is ook het uitgangspunt van de Europese Verordening (EU) 2016/429 waarin wordt aangegeven dat een huishouding waar gezelschapsdieren worden gehouden geen “inrichting” is. De Nederlandse wetgeving stelt dat alleen commerciële activiteiten met gezelschapsdieren plaats mogen vinden vanuit een “inrichting”.

Binnen deze grote groep houders van huis- en hobbydieren is een groep van circa 60.000 die zich heeft aangesloten bij de diverse in Nederland aanwezige dierhouderijorganisaties. Door educatie en kennisoverdracht vanuit die dierhouderijorganisaties is hun parate kennis rond het houden met en fokken van huis- en hobbydieren aanmerkelijk groter dan de basiskennis van niet-georganiseerde dierenliefhebbers.

Ten opzichte van de 3,8 miljoen houders van huis- en hobbydieren is er in Nederland verhoudingsgewijs een zeer kleine groep dierenhouders, die vanuit een economische doel bedrijfsmatige activiteiten uitoefenen met gezelschapsdieren.

Deze groep bestaat o.a. uit import- en exporteurs van dieren, de tussenhandel – en de detailhandel in dieren, de commerciële fokkers van dieren, de organisatoren van commerciële tentoonstellingen en evenementen met dieren, beurzen of markten, exploitanten van commerciële dierentuinen.

Samenvattend ontstaan zo drie doelgroepen

1. Een doelgroep dat is opgebouwd uit een enorme grote groep houders van huis- en hobbydieren, die vaak, als leek of particulier, eenvoudig te houden dieren zonder specialistische kennis of vaardigheden houden en verzorgen.
2. Een doelgroep georganiseerde houders van huis- en hobbydieren die niet alleen deze dieren houden, maar er ook mee fokken.
Het fokdoel is gericht op de in stand houding van levend erfgoed en het vergroten van de genetische diversiteit van de soorten en rassen en de algemene biodiversiteit in Nederland.
Deze doelgroep bestaat ook uit specialisten die zich hebben toegelegd op het houden van dieren die veel aandacht vragen met betrekking tot verzorging, huisvesting en kennis van hun ethologie.
3. Een doelgroep die zich er op toelegt, via beroep of bedrijf, op commerciële wijze en vanuit economische motieven dieren te houden met als doel het behalen van financieel voordeel.

2.2 Wetgeving.

Uitgaande van de drie genoemde doelgroepen kan worden gesteld dat allen zich willen conformeren aan de van toepassing zijnde wetgeving.

2.3 De Gezondheids- en welzijnswet voor dieren.

Wet van 24 september 1992 houdende vaststelling van de gezondheid- en welzijnswet voor dieren.

De grondslag van de wet lag bij de door de overheid genomen overweging dat het wenselijk was uit een oogpunt van gezondheid en welzijn van dieren, uit ethische overwegingen en uit een oogpunt van bescherming van veiligheid van mens en dier, regelen te geven ten aanzien van handelingen met dieren en dat het voorts wenselijk is regelen te geven ter zake van de uitvoer van dieren en dierlijke producten, alsmede met het oog op de raszuiverheid van producten van de Nederlandse fokkerij.

Hoofdstuk III De zorg voor het welzijn van dieren;

Afdeling 1 Algemene bepalingen geeft in

Artikel 33 aan:

1. *Het is verboden dieren te houden, tenzij deze behoren tot bij algemene maatregel van bestuur aangewezen soorten of categorieën;*
2. *Bij een maatregel als bedoeld in het eerste lid kan worden bepaald dat het houden slechts onder bepaalde voorwaarden is toegestaan.*

Dit artikel treedt niet in werking.

Het artikel is ingetrokken door Stb. 2011/345.

In 2011 komt er een nieuwe wet, die de artikelen van de GWWD grotendeels vervangt.

2.4 De wet dieren.

De Wet dieren is van 19 mei 2011 en in 2014 definitief van kracht verklaard.

De grondslag van deze wet ligt in de wenselijkheid om:

- uitvoering te geven aan Europese verplichtingen;
- in het belang van de gezondheid en het welzijn van dieren;
- in het belang van de volksgezondheid;
- in het belang regels te stellen betreffende dieren, in het bijzonder door de mens gehouden dieren;
- het erkennen van de intrinsieke waarde van het dier;
- het acht slaan op ethische aspecten in relatie tot biotechnologie;
- uitdrukking te geven aan de samenhang met die regels;
- regels omtrent diervoeders, diergeneesmiddelen en diergeneeskunde te betrekken bij deze regelgeving;
- te kunnen voorzien in effectieve en eenduidige maatregelen teneinde de naleving van deze regels te bevorderen;

voorst is het wenselijk regels te stellen ter bevordering van de zuiverheid van de in Nederland gefokte rassen;

- regels te stellen voor de afzet van dierlijke producten;
- het beschermen van het milieu in relatie tot het gebruik van diervoeders en het toepassen van diergeneesmiddelen.

De Wet dieren is een Nederlandse kaderwet, waarin een integraal kader voor regels over gehouden dieren en daaraan gerelateerde onderwerpen is vastgelegd.

Deze wet wordt daarom nader ingevuld met Algemene Maatregelen van Bestuur en Ministeriële Regelingen.

2.5 Besluit houders van dieren.

Een Algemene Maatregel van Bestuur, die vooral nadere uitwerkingen geeft op regels voor houders van dieren is het Besluit houders van dieren.

Een Besluit van 5 juni 2014, houdende regels met betrekking tot houders van dieren.

Dit besluit is op 1 juli 2014 in werking getreden.

Belangrijke regelgeving voor de houders van dieren wordt gevormd door:

- a. Regeling verboden gedragingen ten aanzien van dieren;
- b. Criteria voor aanwijzing diersoorten of diercategorieën op de huis- en hobbydierenlijst;
- c. Algemene huisvesting- en verzorgingsnormen;
- d. Het doden van dieren;
- e. Voortplantingstechnieken;
- f. Het scheiden van jonge dieren van hun ouders.

In het Besluit houders van dieren zijn verder regels opgesteld voor diercategorieën die niet vallen onder het begrip huis- en hobbydieren.

Daarnaast wordt uitgebreid ingegaan op diergeneeskundige handelingen en diergeneesmiddelen.

Opmerkelijk is dat dit Besluit houders van dieren wel regelgeving vastlegt voor het houden van waak- of heemhonden, maar via een erg summiere regelgeving aangeeft dat degene die anders dan in de uitoefening van een beroep of bedrijf met een gezelschapsdier fokt, voorkomt, voor zover mogelijk, dat de gezondheid en het welzijn van de nakomelingen of het ouderdier wordt benadeeld door de wijze waarop het dier wordt gefokt, rekening te houden met de anatomische, fysiologische en gedragskenmerken.

Eveneens opmerkelijk is ook dat in het Besluit houders van dieren van 5 juni 2014 geen enkele regelgeving is opgenomen voor het verhandelen van gehouden dieren door de grote groep niet-commerciële houders van dieren en wel voor de betrekkelijk kleine groep die door beroep of bedrijf commercieel dieren houden en daar handel in drijven.

Besluit van 17 juni 2014, houdende wijziging van het Besluit houders van dieren in verband met het stellen van regels met betrekking tot fokken en bedrijfsmatige activiteiten met gezelschapsdieren.

Twaalf dagen na het publiceren van het Besluit houders van dieren, verschijnt er al een aanvulling op dit besluit in de vorm van een tweetal wijzigingen.

Het wijzigen van artikel 3.4 met betrekking tot het fokken met gezelschapsdieren.

Geheel nieuw is de invulling van § 2 van hoofdstuk 3 dat handelt over het houden van dieren, anders dan voor landbouwdoeleinden. Paragraaf 2 bevat regels voor het **bedrijfsmatig** verkopen, afleveren, houden ten behoeve van opvang van of fokken met gezelschapsdieren.

Zoals gebruikelijk in de Nederlandse wetgeving, maar ook in Europese verordeningen, worden begrippen in een afzonderlijk artikel uitgelegd. Bij de eerste uitgifte van het Besluit houders van dieren is dit erg beperkt, ook in de wijziging is een erg summiere verklaring van begrippen opgenomen.

Opmerkelijk is dat voor de begrippen “bedrijfsmatig” en “bedrijfsmatige activiteiten met gezelschapsdieren” in de wettekst geen nadere omschrijving wordt gegeven.

Juist deze twee begrippen geven in de dagelijkse praktijk bij het naleven van de wetgeving aanleiding tot ernstige problemen met handhavers.

2.6 Op welke houders van dieren is de Wet dieren en haar AMvB's van toepassing?

Zoals aangegeven zijn houders van dieren in te delen in drie doelgroepen.

In navolging tot het nieuwe Besluit activiteiten leefomgeving (Bal), hoofdstuk 11, bij de nieuwe Omgevingswet, zou na de evaluatie en ook de implementatie van de EU Diergezondheidswet, een duidelijker onderscheid gemaakt kunnen worden, door de begrippen "niet-commercieel" en "commercieel" te gebruiken.

Zo volstaat het om de houders van dieren in te delen in een groep "niet- commerciële" houders van dieren en een groep "commerciële" houders van dieren.

2.7 De "niet- commerciële" houders van huis- en hobbydieren.

Het verdient aanbeveling binnen deze groep twee richtingen aan te geven.

- a. Leken en particulieren, die één of enkele huis- en hobbydieren houden;
- b. Specialisten, die huis- en hobbydieren houden en of fokken, waarvoor een meer dan basale kennis van huisvesting, verzorging, hygiëne en foktechnieken vereist is.

Beide richtingen moeten zich conformeren aan de regelgeving uit de Wet dieren en dan in het bijzonder:

Hoofdstuk 2. Dieren.

§1. Handelingen met dieren.

Dierenmishandeling;

Houden van dieren, en dan in het bijzonder de onderwerpen waarvoor een algemene maatregel van bestuur is geschreven;

Gebruik van dieren.

In de van toepassing zijn Algemene maatregel van bestuur, het Besluit houders van dieren, zijn regelgevingen opgenomen met betrekking tot verboden gedragingen ten aanzien van dieren. Ook worden regels gegeven ten aanzien van het houden, verzorgen en huisvesten van dieren.

De specialisten, veelal via dierhouderijorganisaties georganiseerde "niet- commerciële" houders van dieren, moeten zich eveneens conformeren aan bovengenoemde regelgeving. Doordat zij als regel ook via fokprogramma's fokken met huis- en hobbydieren, zijn er meerdere wettelijke regels waaraan zij moeten voldoen:

- Het beschikken van een ruime kennis van de Nederlandse wet- en regelgeving en Europese verordeningen ten aanzien van het houden van huis- en hobbydieren.
- Een meer dan minimale kennis van de specifieke behoeften van hun gehouden huis- en hobbydieren ten aanzien van huisvesting, voeding, hygiëne, en ethologische aspecten
- Een meer dan minimale kennis ten aanzien van regelgeving omtrent identificatie van dieren, het vervoeren van dieren, het fokken met dieren, de verhandeling van dieren en het ethisch verantwoord doden van dieren.

Zoals aangegeven bevat het Besluit houders van dieren slechts enkele regels voor de groep niet- commerciële houders van huis- en hobbydieren.

In § 2, artikel 3.6 wordt aangegeven dat als deze groep van 3,8 miljoen houders van huis- en hobbydieren aannemelijk kan maken dat zij niet behoren tot het relatief kleine groepje houders van huis- en hobbydieren die wel zich bezig houden met commerciële activiteiten met huis- en hobbydieren, de paragraaf 2 in z'n geheel niet op hen van toepassing is.

Het Besluit houders van dieren geeft geen uitleg van de begrippen “aannemelijk maken”, legt niet uit ten overstaan van wie en wanneer dit aannemelijk maken moet plaats vinden en geeft geen uitleg van het begrip “bedrijfsmatige activiteiten met gezelschapsdieren”. In de praktijk zien we nu dat handhavers zich het recht aanmeten zelf normen en interpretaties van de niet toegelichte begrippen te mogen geven en daardoor hobbymatige houders en fokkers van huis- en hobbydieren aanmerken als “commerciële houders van gezelschapsdieren”, en via een aantoonbaar intimiderend gedrag overgaan tot vervolging, als zouden zij de bepalingen in paragraaf 2 overtreden.

De 3,8 miljoen huishoudens houden huis- en hobbydieren voor niet-commerciële privédoeleinden.

Zij zijn niet bedrijfsmatig, of met een economisch belang, bezig met het houden van dieren. Dat is ook het uitgangspunt van de Europese Verordening (EU) 2016/429 waarin wordt aangegeven dat een huishouding waar gezelschapsdieren worden gehouden geen “inrichting” is.

De Nederlandse wetgeving stelt dat alleen commerciële activiteiten met gezelschapsdieren plaats mogen vinden vanuit een “inrichting”.

Binnen deze grote groep houders van huis- en hobbydieren is een groep van circa 60.000 die zich heeft aangesloten bij de diverse in Nederland aanwezige dierhouderijorganisaties. Door educatie en kennisoverdracht vanuit die dierhouderijorganisaties is hun parate kennis rond het houden met en fokken van huis- en hobbydieren aanmerkelijk groter dan de basiskennis van niet-georganiseerde dierenliefhebbers.

Ten opzichte van de 3,8 miljoen huishoudens van huis- en hobbydieren is er in Nederland verhoudingsgewijs een zeer kleine groep dierenhouders, die vanuit een economische doel bedrijfsmatige activiteiten uitoefenen met gezelschapsdieren.

Deze groep bestaat o.a. uit import- en exporteurs van dieren, de tussenhandel – en de detailhandel in dieren, de commerciële fokkers van dieren, de organisatoren van commerciële tentoonstellingen en evenementen met dieren, beurzen of markten, exploitanten van commerciële dierentuinen.

2.8 De “commerciële” houders van huis- en hobbydieren

Ook de commerciële houders van dieren, zij die door beroep of bedrijf vanuit economische motieven bedrijfsmatige activiteiten uitoefenen met gezelschapsdieren, moeten zich conformeren aan de Wet dieren en de daarbij uitgegeven besluiten en regelingen.

Tot deze groep kunnen gerekend worden eenieder die bedrijfsmatig dieren importeren, exporteren, optreden als tussenhandel en of detailhandel, de commerciële fokkers met dieren, maar ook zij die op commerciële basis tentoonstellingen, beurzen, markten en evenementen met dieren organiseren.

Speciaal voor deze groep is in het besluit houders van dieren een afzonderlijk hoofdstuk opgenomen.

Het betreft hoofdstuk 3 Houden van dieren anders dan voor landbouwdoeleinden, en dan in het bijzonder paragraaf 2.

Deze paragraaf omvat de artikelen 3.5 tot en met 3.23 en behandelt het bedrijfsmatig verkopen, afleveren, houden ten behoeve van opvang van of fokken met gezelschapsdieren.

Hoewel dit niet in de titel van paragraaf 2 wordt genoemd, bevat deze paragraaf ook regels voor organisatoren van een tentoonstelling of markt, als zij zich conformeren aan een reeks artikelen die opgenomen zijn in de paragraaf die dus betrekking heeft op het bedrijfsmatig, commercieel, verrichten van activiteiten met gezelschapsdieren.

Hoofdstuk 3.

3.1 Van de Positieflijst naar de Huis- en hobbydierenlijst.

Een vraag, welke tegenwoordig ook al binnen het wettelijk kader gesteld moet worden, is: Welke gezelschapsdieren mogen we houden?

3.2 De vrije keuze.

*Al zeker 2020 jaar houden mensen gezelschapsdieren.
Archeologische vondsten gaan veel verder terug.*

In al die jaren is het de mens zelf geweest die de keuze voor een gezelschapsdier heeft bepaald.

Het is moeilijk voor te stellen dan men kiest voor een gezelschapsdier dat verantwoordelijk is voor het toebrengen van ernstig letsel aan de houder of aantoonbaar verantwoordelijk is voor besmettelijke ziekten die overdraagbaar zijn op de mens.

Meer dan 2020 jaar praktijkervaring met het houden van gezelschapsdieren heeft geleid tot een situatie waarin een verantwoorde keuze kan worden gemaakt in relatie tot de mogelijkheden die de mens tegenwoordig voor het houden van een gezelschapsdier heeft. Velen zijn vanaf hun jeugd opgegroeid met gezelschapsdieren.

Hoewel het aantal diersoorten en diercategorieën tegenwoordig veel uitgebreider is dan voorheen, dit ten gunste van de zo gewenste biodiversiteit in Nederland, is het uitgangspunt nog steeds van toepassing dat met de huidige aantoonbaar in Nederland gehouden gezelschapsdieren, de praktijkervaring dusdanig is dat de houders van deze dieren goed kunnen aangeven of het in het kader van het welzijn van mens en dier, verantwoord is een dier als gezelschapsdier te houden.

Dat er incidenteel wel eens iets fout kan gaan bij de bewaking van het dierenwelzijn, diergezondheid, diergedrag en dierenethiek, zien we ook bij het niet altijd optimaal functioneren van wat gebruikelijk is binnen het gedrag van mensen.

3.3 Het verantwoord houden van dieren.

Er zijn primair tenminste drie voorwaarden verbonden aan het borgen van het verantwoord houden van gezelschapsdieren:

1. Voorwaarden met betrekking tot het welzijn van de mens.
De sociale rol die een gezelschapsdier in het dagelijkse leven van de mens vervult;
2. Voorwaarden met betrekking tot het welzijn van het dier.
De kennis en kunde (praktijkervaring) die de mens met een diersoort of diercategorie heeft opgebouwd.
3. Voorwaarden met betrekking tot de middelen.
De financiële situatie van de houder van een gezelschapsdier, de beschikbaarheid van middelen voor het houden van bepaalde diersoorten zoals die voor huisvesting en voeding.

3.4 De vrije keuze is vervallen!

Het beleid van de Nederlandse overheid staat haaks op de drie genoemde voorwaarden. De vrije keuze voor het in huis nemen van een gezelschapsdier is vanaf 1992 in Nederland wettelijk verboden door de GWWD. Deze wet werd in 2011 grotendeels vervangen door een nieuwe wet.

In dat jaar verscheen de **Wet dieren**, code BWBR0030250/2020-01-01, de wet van 19 mei 2011, houdende een integraal kader voor regels over gehouden dieren en daaraan gerelateerde onderwerpen.

In deze wet vinden we:

Hoofdstuk 2. Dieren;

§ 1 Handelingen met dieren;

Artikel 2.2 Houden van dieren:

1. *Het is verboden dieren te houden die niet behoren tot door Onze Minister aangewezen diersoorten of diercategorieën;*
2. *Bij algemene maatregel van bestuur worden de criteria vastgesteld op grond waarvan Onze Minister diersoorten of diercategorieën, bedoeld in het eerste lid, aanwijst;*
3. *Bij algemene maatregel van bestuur kan worden geregeld dat het verbod, bedoeld in het eerste lid, slechts van toepassing is op één of meer dierklassen.*

Die algemene maatregelen van bestuur vinden we terug in het **Besluit houders van dieren**, code BWBR0035217, besluit van 5 juni 2014, houdende regels met betrekking tot houders van dieren.

Artikel 1.4 beschrijft criteria voor een aanwijzing van diersoorten of diercategorieën op de “positieflijst”.

Die criteria moeten betrekking hebben op diersoorten of diercategorieën die zonder specialistische kennis en vaardigheden worden gehouden.

Vervolgens worden criteria opgenoemd waarvan een houder van huis- of hobbydier zal vinden dat ze tot de basiskennis van iedere dierhouder behoren om verantwoord om te kunnen gaan met dierenwelzijn, diergezondheid, dierenethiek en het diergedrag.

Maar, gebrek aan specialistische kennis en vaardigheden mag volgens de wetgever evenwel geen onaanvaardbare aantasting van het welzijn of de gezondheid van die dieren opleveren.

Vervolgens wordt in artikel 1.4 aangegeven dat het toegestane diersoort of diercategorie geen onaanvaardbare mate van gevaar voor mens en dier oplevert.

Artikel 4.2 geeft daarna aan dat het verbod, bedoeld in artikel 2.2 van de Wet dieren uitsluitend van toepassing is op zoogdieren.

Ondanks dat het dus is toegestaan diersoorten of diercategorieën te mogen houden die door Onze Minister op een “positieflijst” zijn geplaatst en waarvoor dus geen specifieke kennis of vaardigheden nodig zijn, worden in § 2 voor zoogdieren, reptielen, amfibieën, vogels en vissen wel de aanwezigheid van kennis en vaardigheden gesteld aan huisvestingseisen en aan het verzorgen van dieren.

Regeling houders van dieren, code BWBR0035248, Regeling van de Staatssecretaris van Economische Zaken van 23 juni 2014, nr. WJZ/14101260, houdende regels met betrekking tot het houden van dieren.

Hoofdstuk 2 Dieren die gehouden mogen worden.

Art. 2.1 Positieflijst (huisdierenlijst)

Deze regeling beschrijft in hoofdstuk 2 de diersoorten en diercategorieën die worden aangewezen, de wijze waarop de positieflijst kan worden gewijzigd, de mogelijke vrijstellingen en ontheffingen.

In de regeling zijn een aantal tabellen opgenomen:

Tabel 1 beschrijft de diersoorten en diercategorieën die zijn aangewezen en gehouden kunnen worden zonder toepassing van soortspecifieke houderijvoorschriften.

Tabel 2 beschrijft de diersoorten en diercategorieën die gehouden kunnen worden met toepassing van soortspecifieke houderijvoorschriften;

Tabel 2A behandelt de vrijstellingen;

Tabel 3 zou de soorten beschrijven die niet worden aangewezen, maar deze tabel is niet aangetroffen;

Tabel 4 vermeld zoogdieren die aantoonbaar in Nederland werden gehouden op 1 februari 2015.

In de dagelijkse praktijk komt het er op neer dat houders van huis- en hobbydieren niet zonder kennis en vaardigheden hun dieren kunnen houden.

Niet alleen kennis van het houden van deze dieren is van groot belang, maar ook de kennis van dierenwelzijn, diergezondheid, diergedrag en zelfs enige kennis van wetgeving is onontbeerlijk.

3.5 De “Positieflijst”.

Zeker tot 2015 werd hieronder een lijst van diersoorten verstaan.

De term komt voor in de tot dan toe gehanteerde wetteksten.

Wat er positief aan was, werd nooit duidelijk uitgelegd.

In het tijdvak 1992 tot 2015 (23 jaar) zijn er veel processen ontwikkeld om te komen tot een lijst van diersoorten en diercategorieën die door iedereen gehouden zouden kunnen worden, zonder dat daarvoor enige specifieke kennis en vaardigheid voor nodig was.

3.6 Negatief- en positieflijst voor zoogdieren en vogels.

In november 2003 publiceert de Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) haar zienswijze op een negatief- en positieflijst voor zoogdieren en vogels ter invulling van artikel 33 van de GWWD als advies aan de minister van LNV.

Om te komen tot een lijst met diersoorten die bij algemene maatregel van bestuur aangewezen kunnen worden heeft de RDA toen gekozen voor een negatieve benadering en heeft allereerst een lijst opgesteld van diersoorten die niet gehouden kunnen worden op basis van door de RDA geformuleerde criteria (negatief lijst).

Voor diersoorten die niet in deze lijst zijn opgenomen, kan worden voldaan aan door de RDA geformuleerde criteria.

Deze diersoorten kunnen al dan niet onder voorwaarden gehouden worden en zijn daarom op een “positief lijst” geplaatst.

De keuze wordt bepaald door op een niet- of wel aanvaardbare wijze gehouden kunnen worden, waar het gaat om gezondheid- en welzijnsoogpunten.

In deze zienswijze van 2003 is voor zowel zoogdieren als voor vogels een negatieflijst en een positieflijst opgenomen.

3.7 Alleen nog positieflijsten.

Op 14 december 2003 publiceert de RDA Positieflijsten voor te houden gezelschapsdieren als advies aan de minister van LNV inzake het in te nemen standpunt ten aanzien van diersoorten die geschikt zijn om te worden gehouden.

Artikel 33 van de GWWD is nooit in werking getreden omdat er geen diersoorten of diercategorieën bij algemene maatregel van bestuur zijn aangewezen.

De RDA zet vanaf 2006 in op het vaststellen van positieflijsten .

Gepubliceerd worden positieflijsten voor zoogdieren, vogels, vissen, reptielen en amfibieën.

3.8 Huisdierenlijst.

In 2013 ontstaat er een nieuwe positieflijst voor alleen zoogdieren.

Door Wageningen Universiteit/Livestock Research (WUR) zijn beoordelingscriteria ontwikkeld voor de selectie van soorten die op de positieflijst kunnen worden geplaatst.

Het uitgangspunt van de regering is om een positieflijst per 1 januari 2014 als bijlage bij het Besluit houders van dieren in werking te laten treden.

De Positieflijst wordt nu "Huisdierenlijst" genoemd.

Vanuit de politiek werd in 2013 er sterk op aangedrongen het houden van niet gangbare diersoorten aan banden te leggen.

Daarom werden in de zomer van 2013 lijsten aan de Tweede Kamer voorgelegd van diersoorten die met, en die zonder speciale voorwaarden gehouden mogen worden.

Die speciale voorwaarden waren bijvoorbeeld houderijvoorschriften die op basis van wetenschappelijke lectuurstudies geschreven zouden worden.

Het maatschappelijk draagvlak voor de systematiek van de huisdierenlijsten was niet erg groot. Ook de RDA zag in dat het draagvlak en de houdbaarheid van de opgestelde lijst gering zou zijn en het op dat moment niet verantwoord vond randvoorwaarden op te stellen en te laten vastleggen in wet- en regelgeving.

Pas op 23 januari 2015 werd bekend gemaakt dat de huisdierenlijst zoogdieren per 1 februari 2015 ingaat.

Deze datum wordt niet gehaald en verschoven naar juli 2017.

Het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) heeft in die tussentijd beoordeeld dat:

- De lijst niet objectief genoeg was;
- De lijst niet door onafhankelijke experts was gemaakt en;
- De manier waarop beoordeeld werd, niet duidelijk genoeg was.

Het gebruikte beoordelingssysteem werd door het College van Beroep voor het bedrijfsleven, CBb, vernietigd. Een stevig negatief gevolg van deze uitspraak is ook dat uitsluitend onafhankelijke beoordeelaars ingezet mogen worden voor het opstellen van een positieflijst.

3.9 Huis- en hobbydierenlijst.

Het streven van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) is nog steeds gericht op het invulling geven aan een lijst met diersoorten die door een ieder in of om het huis mogen worden gehouden.

Op 12 november 2018 wordt door de Minister Carola Schouten een "Beleidsbrief Dierenwelzijn" naar de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten Generaal verzonden.

In deze beleidsbrief geeft de Minister aan dat zij alleen diersoorten die door een ieder te houden zijn, diersoorten met relatief lage risico's op aantasting van het welzijn en de veiligheid van mensen en dieren, zonder voorwaarden toestaat.

Deze diersoorten komen op een "Huis- en hobbydierenlijst" te staan.

De huis- en hobbydierenlijst wordt opgesteld voor zoogdieren.

Hoofdstuk 4.

4.1 Wanneer is een dier “huisdier” en wanneer een “hobbydier”?

Met de komst van het nieuwe begrip “huis- en hobbydierenlijst” ontstaat meteen de onduidelijkheid op de vraag wat is een huisdier en wat is een hobbydier? In de Nederlandse wetgeving noch in de Europese Verordeningen komen definities van deze begrippen voor. Ook het Nederlandse Besluit houders van dieren kent deze begrippen niet.

Om hier een oplossing voor aan te dragen zonder te verzanden in ingewikkelde stamboomstructuren, is op basis van de definities en de artikelen in de Nederlandse wetgeving en Europese Verordeningen eerst een overzicht gemaakt om van daaruit te analyseren wat moet worden verstaan onder huis- en hobbydieren.

Deze uitkomst wordt aan de houderijorganisaties die samenwerken binnen het Overlegplatform KleindierNed ter discussie voorgelegd om zo op basis van citizen science een inzicht te krijgen van wat wij als dierenliefhebbers in de toekomst kunnen verwachten.

4.2 Inventarisatie vanuit de Europese Verordeningen.

Een recente Europese Verordening is de (EU)2016/429, de Europese diergezondheidswetgeving. Deze verordening wordt ook Animal Health Regulation genoemd en afgekort als AHR.

De AHR kent onderstaande dieren:

Landdieren: vogels, landzoogdieren, (honing)bijen en hommels;
Waterdieren: vissen, waterweekdieren, waterschaaldieren en aquacultuurdieren;
Andere dieren: soorten die niet behoren tot land- en waterdieren;
Wilde dieren: dieren die geen gehouden dieren zijn;

Landdieren:

Vogels worden onderscheiden in

- a. Pluimvee, art. 9 van de AHR, dit zijn vogels die gefokt of in gevangenschap worden gehouden voor de productie van vlees, eieren voor consumptie, andere producten; het uitzetten in het wild; het fokken van vogels die worden gebruikt voor bovenstaande soorten productie.
- b. In gevangenschap levende vogels, art.10 van de AHR., Dit zijn andere vogels dan pluimvee en worden om andere redenen dan onder a vermelde redenen gehouden. Voorbeelden zijn vogels die voor voorstellingen, races, tentoonstellingen, wedstrijden, het fokken of voor de verkoop worden gehouden.

Gezelschapsdieren:

Zowel de Europese Verordening (EU) 2013/576 als de AHR kennen het begrip “gezelschapsdier”.

In art. 11 van de AHR wordt dit begrip omschreven als een dier dat gehouden wordt voor niet- commerciële privédoeleinden.

De diersoorten die hiertoe worden gerekend zijn in beide verordeningen opgenomen in een bijlage1.

Deze lijst is in beide verordeningen gelijkloidend en opgebouwd uit een deel A en een deel B.

Deel A, hiertoe behoren:

Honden Canis lupus familiaris
Katten Felix silvestris catus
Fretten Mustela putorius furo

Deel B, hiertoe behoren:

Ongewervelde dieren (met uitzondering van bijen, weekdieren van het phylum Mollusca en schaaldieren van het subphylum Crustacea.

Waterdieren voor sierdoeleinden

Amfibieën

Reptielen

Vogels: andere vogelsoorten dan kippen, kalkoenen, parelhoen, eenden, ganzen, kwartels, duiven fazanten, patrijzen en loopvogels.

Zoogdieren: knaagdieren en konijnen die niet voor de voedselproductie zijn bestemd.

Geen gezelschapsdieren

Uit bovenstaande opsomming blijkt dus dat op basis van Europese verordeningen niet tot gezelschapsdieren worden gerekend:

Vogelsoorten die o.a. gerekend worden tot pluimvee;

Orde Anseriformes	eendachtigen;
Orde Charadiiformes	steltlopers;
Orde Columbiformes	duiven;
Orde Galliformes	hoenderachtigen;
Orde Gruiformes	kraanvogelachtigen;
Orde Pteroclidiformes	zandhoenders;
Orde Turniciformes	vechtkwartels;
Orde Accipitriformes	havikken, gieren, visarenden;
Orde Falconiformes	valkachtigen;
Orde Strigiformes	uilen;
Orde Casuariformes	kasuarissen, emoes;
Orde Rheiformes	nandoes
Orde Struthioniformes	struisvogelachtigen.

Landzoogdieren die niet behoren tot de knaagdieren en konijnen.

In de AHR worden aanvullend en met name genoemd:

Runderen

Schape en geiten;

Paardachtigen;

Varkenssoorten;

Vervolgens wordt in de Gedelegeerde verordening (EU)2020/688 hierop een aanvulling gegeven met:

Kameelachtigen

Hertachtigen;

Andere gehouden hoefdieren.

Bijen

Weekdieren van het phylum Mollusca

Schaaldieren van het subphylum Crustacea

Waterdieren die niet gehouden worden voor sierdoeleinden

Primaten

Andere carnivoren

4.3 Inventarisatie vanuit de Nederlandse wetgeving.

In de **Wet dieren** wordt alleen geschreven over diersoorten of diercategorieën. In artikel 3.5 van deze wet is sprake van het afvoeren van dode gezelschapsdieren. Niet aangegeven wordt wat de wetgever onder gezelschapsdieren verstaat.

In het **Besluit houders van dieren** wordt de begripsbepaling “gezelschapsdier” en “pluimvee” omschreven als:

Gezelschapsdier:

Zoogdier: konijn, bruine rat, tamme muis, cavia, goudhamster en gerbil.
Vogels: niet zijnde hoenderachtigen, duiven en loopvogels.
Vissen: geen specificatie
Reptielen; geen specificatie
Amfibieën . geen specificatie

Dieren, kennelijk bestemd om te houden voor liefhebberij of gezelschap.
(Opmerkelijk is dat de ongewervelde dieren niet in deze opsomming worden genoemd.)

Pluimvee:

Hoenderachtigen, eenden of ganzen.

4.4 Huisdieren.

Het begrip “Huisdier” komt in de wet- en regelgeving niet voor.

Als beide inventarisaties samengevoegd worden kan gesteld worden dat de in de wetgeving genoemde gezelschapsdieren gerekend kunnen worden tot huisdieren.

Definitie:

Huisdieren zijn dieren die door de mens in en om het huis gehouden worden voor gezelschap, liefhebberij, het houden en fokken van nakomelingen, de deelname aan tentoonstellingen, of gehouden voor educatie en recreatie.

Het houden van deze dieren is niet gericht op de productie van vlees, eieren en andere van die dieren afkomstige producten.

Het houden van deze dieren is louter gericht op niet- commerciële privédoeleinden.

Tot huisdieren behoren bij het hanteren van bovenstaande definitie en met in achtneming van de meest recente wetgeving:

Honden;

Katten;

Fretten;

Knaagdieren en Konijnen, inclusief de hierbij behoren de rassen, hybriden en kleurmutaties, onder voorwaarde dat voldaan kan worden aan de definitie van huisdier.

Vissen: alle soorten die voldoen aan de definitie van huisdier en uitsluitend voor sierdoeleinden worden gehouden;

Reptielen,voorwaarden nog nader in te vullen;

Amfibieën, voorwaarden nog nader in te vullen;

Vogelorden en vogelsoorten inclusief rassen, hybriden en kleurmutaties die voldoen aan de definitie voor huisdier.

In het algemeen zijn die inheemse en uitheemse zang- en siervogels.

Vogel categorieën en soorten die behoren tot Orden die genoemd zijn bij de lijst van hobbydieren, worden niet gerekend tot gezelschapsdieren en daarmee ook niet tot huisdieren.

Door de Minister van LNV zal uiteindelijk worden vastgesteld welke diersoorten en diercategorieën tot de huisdierenlijst gaan behoren.

4.5 Hobbydieren.

Ook het woord “Hobbydier” komt niet in de Nederlandse wetgeving voor.

In het Besluit houders van dieren wordt het begrip “ Dieren voor landbouwdoeleinden” gebruikt.

Daarvoor bedoelde de wetgever vooral diersoorten en diercategorieën die gebruikt worden voor de productie van producten afkomstig van die dieren, of dieren die voor andere landbouwdoeleinden worden gefokt.

Reptielen, amfibieën en ongewervelde dieren worden hiertoe niet gerekend.

Vissen die tegenwoordig gekweekt worden voor consumptie vallen wel onder de categorie landbouwdieren.

Ook sommige vogelsoorten of vogelcategorieën zijn ingedeeld bij de groep “Hobbydieren”.

Definitie:

Hobbydieren zijn landbouwdieren die in kleine aantallen en zonder commercieel doel door dierenliefhebbers gehouden.

Ook hier geldt weer dat het de Minister van LNV is die zal vaststellen welke diersoorten en diercategorieën tot de huis- en hobbydierenlijst gaan behoren..

Voorbeeld van hobbydieren – twee dwerggeiten in de omgeving van Ruurlo – eigen foto

4.6 Hoe wordt de huis- en hobbydierenlijst gerealiseerd?

De huis- en hobbydierenlijst wordt in eerste instantie opgesteld voor zoogdieren. Als deze lijst is afgerond wil de Minister ook voor vogelsoorten en reptiel- en amfibie soorten een lijst opstellen.

In de herfst van 2017 is al een groep onafhankelijke wetenschappelijke deskundigen gevraagd op persoonlijke titel te participeren in een Wetenschappelijke Adviescommissie Positieflijst (WAP).

Deze WAP heeft als opdracht gekregen te adviseren over een vereenvoudigde, wetenschappelijk valide, toetsingskader voor de positieflijst huisdieren.

Randvoorwaarden hierbij zijn dat de systematiek voldoende goed uitvoerbaar is (eenvoudig, tijd- en kostenefficiënt) en dat de systematiek voldoet aan de Nederlandse en Europese wettelijke vereisten en aan wetenschappelijke validiteit.

Het te ontwikkelen toetsingskader moet zodanig opgebouwd zijn dat diersoorten naar potentiële risico's zijn te identificeren en te ordenen.

Het uiteindelijk vastgestelde toetsingskader moet als basis kunnen dienen voor zowel zoogdieren als voor het beoordelen van vogels, reptielen en amfibieën.

Uitgangspunt zal moeten zijn:

- de intrinsieke waarde van het dier;
- de diergezondheid en dierwelzijn;
- het vertonen van natuurlijk gedrag;
- het gevaar voor zoönosen en letsel voor mens en dier.

4.7 Risico's voor mens en dier

Primair in het toetsingskader staat het vastleggen van risico's voor schade aan het welzijn en gezondheid van mens en dier.

Deze risico's kunnen ontstaan wanneer dieren in gevangenschap worden gehouden.

Definitie risicofactor (citaat uit het oorspronkelijke advies)

Een risicofactor is een specifiek kenmerk van een diersoort, gericht op overleving in de natuurlijke habitat, dat bij onvoldoende expressie als gevolg van beperkende houderijomstandigheden of bij intensief contact met de mens het welzijn en/of de gezondheid van dieren of mensen substantieel aantast.

De beoordeling of een dier op de huis- en hobbydierenlijst wordt geplaatst vindt plaats op basis van een screening van **risicofactoren**.

De risicofactoren zijn gerelateerd aan drie categorieën:

1. zoönosen
2. dierenwelzijn / diergezondheid
3. letselschade bij mens en dier.

Per risicofactor heeft de WAP een heldere definiëring en toelichting opgesteld.

Daarbij is een wetenschappelijke onderbouwing toegevoegd van de nadelige consequenties voor gezondheid en welzijn van mens en /of dier.

4.8 Risicocategorie en risicoklassen

Een aantal vastgestelde risicofactoren kan resulteren in een risicocategorie.

Risicocategorieën worden gevormd door:

- 1) uitzonderlijke hoge risico's;
- 2) voedselopname;
- 3) veiligheid/schuilen;
- 4) klimaat;
- 5) habitat;
- 6) activiteit/periodiciteit (biologische ritme);
- 7) hiërarchie / reproductie

Naarmate een diersoort scoort op risicofactoren in meerdere risicocategorieën, moet worden aangenomen dat de complexiteit van de diersoort hoger is en dat er op uiteenlopende houderijaspecten maatregelen nodig zijn.

Daarnaast voorziet de systematiek in het beoordelen van de grootte van het volwassen dier in relatie met de risicocategorie "klimaat".

Grotere dieren hebben meer leefruimte nodig. Deze dieren vragen een aangepaste grotere leefruimte en/of nachtverblijf met voorzieningen om in die leefruimte het juiste klimaat te realiseren. Dit kan resulteren in het verplaatsen naar een hogere resp. zwaardere risicoklasse.

Een combinatie van risicocategorieën kan worden vertaald naar een risicoklasse.

Hiertoe zijn vijf risicoklassen gedefinieerd:

In oktober 2018 wordt door de WAP een advies uitgebracht voor een toetsingskader dat als middel gebruikt moet worden voor het beoordelen van de diersoorten en diercategorieën die in aanmerking komen om op de huis- en hobbydierenlijst geplaatst te worden.

Via een internet consultatie hebben de houderijorganisaties gelegenheid gehad te reageren op dit toetsingskader, hoewel zij in het geheel niet betrokken geweest zijn bij het vaststellen van de toetsingscriteria.

In 2019 worden alle reacties die binnen gekomen zijn op de internetconsultatie verwerkt.

Het resultaat is dan dat in september 2019 een vernieuwd "Advies toetsingskader positieflijst zoogdieren" verschijnt.

Dit advies is opgesteld door de Wetenschappelijke Adviescommissie Positieflijst WAP.

De tekst wijkt op veel punten sterk af van het advies dat ter consultatie was voorgelegd.

Op de achtergrond wordt door de "Adviescommissie beoordeling positieflijst", werkzaam vanuit Wageningen UR Livestock Research, gewerkt aan een huis- en hobbydierenlijst voor vogelsoorten.

De DE&W van de NBvV heeft op gezette tijden overleg met deze adviescommissie.

Eind november 2019 ontvingen zij bericht dat LNV wil afwachten hoe het zal gaan met de zoogdieren alvorens acties rond vogels en de herpetofauna voort te zetten.

4.9 De Huis- en hobbydierenlijst.

Zoals aangegeven zou dan begin 2021 een Huis- en hobbydierenlijst verschijnen voor zoogdieren.

Deze lijst komt dan tot stand met behulp van een toetsingskader, dat de basis vormt voor de beoordeling.

Dieren worden met dit toetsingskader getoetst op de aanwezigheid van bepaalde negatieve eigenschappen die mogelijk nadelige gevolgen kunnen hebben voor de gezondheid van mens en dier en het welzijn van dieren.

1. De kennis van deze risico's wordt gehaald uit literatuurstudie en niet uit de dagelijkse praktijk van de houders van de te beoordelen dieren.

Op 8 januari 2020 verscheen een Kamerbrief van het LNV aan de Tweede Kamer met als onderwerp "Beoordelingssystematiek huis- en hobbydierenlijst", met een verwijzing naar het verslag consultatie advies toetsingskader huis- en hobbydierenlijst en het in september 2019 vastgestelde advies toetsingskader positieflijst zoogdieren.

In de brief wordt ook het vervolgtraject aangegeven:

- in de komende maanden van 2020 worden ongeveer 260 zoogdiersoorten beoordeeld door een onafhankelijke beoordelingscommissie;
- naar aanleiding van de beoordeling wordt in een aanwijzingsbesluit vast gelegd welke dieren mogen worden gehouden;
- dit aanwijzingsbesluit zal in het derde kwartaal van 2020 op internet worden geconsulteerd;
- hierna wordt het Besluit en de Regeling houders van dieren gewijzigd, zodat deze aansluiten bij de beoordelingssystematiek en de huis- en hobbydierenlijst;
- de wijziging van het besluit houders van dieren zal voorgehangen worden bij de Tweede Kamer.

De verwachting is dat in het eerste kwartaal van 2021 de lijst van zoogdieren definitief wordt. Ook is dan duidelijk of er mogelijkheden komen voor specialistische houders. Zij mogen misschien sommige diersoorten wel houden.

4.10 Specialistische houders.

Voor houders van dieren die niet op de huis- en hobbydieren staan, komt een overgangsregeling.

Daarnaast wordt nog gestudeerd op mogelijkheden die geboden kunnen worden aan "specialistische houders".

Naast dus de uitspraak van de minister van LNV dat alleen huis- en hobbydieren op de lijst geplaatst worden die door iedereen gehouden kunnen worden, wordt nu ook erkend dat er houders van gezelschapsdieren zijn die de kennis en vaardigheden bezitten minder algemeen gangbare huisdieren te houden.

Hiertoe kunnen ruim 60.000 houders van gezelschapsdieren worden gerekend die georganiseerd zijn via het lidmaatschap van een houderijorganisatie.

Op basis van hun kennis en vaardigheden en dan vooral ook hun praktijkervaringen, zijn zij in staat vermeende risico's bij het houden van gezelschapsdieren om te zetten in een voor dier en mens veilige situatie.

Hoofdstuk 5.

Houderijrichtlijnen.

5.1 Het houderijvoorschrift van de RDA,

is geschreven vanuit een door de overheid gevraagde zienswijze in relatie tot de poging om een positieflijst voor zoogdieren op te stellen.

Alleen de soorten die op basis van die positieflijst gehouden mogen worden, komen in aanmerking voor een houderijvoorschrift.

Vanuit een wetenschappelijke achtergrond zijn in een sjabloon een groot aantal output parameters en best practices verzameld.

De opzet was er op gericht dat het invullen van deze houderij elementen in samenwerking met de houderij sector en de liefhebbersverenigingen zou plaats vinden.

Erkend wordt dat daar veel kennis en ervaring op het gebied van het houden en fokken met de te beschrijven dieren zit.

Deze inbreng is onmisbaar omdat wetenschappelijke onderzoekers zelf al hebben vastgesteld dat er maar zeer weinig wetenschappelijke lectuur over dierenwelzijn, diergezondheid en diergedrag met betrekking tot diersoorten beschikbaar is.

Daarnaast geeft de RDA bij de start van het opstellen van houderijvoorschriften de voorkeur aan doelvoorschriften.

Een andere optie zou het omschrijven van middelvoorschriften zijn.

Hieraan kleven een aantal veronderstelde bezwaren:

Een middelvoorschrift is wetenschappelijk moeilijk te onderbouwen;

Het welzijn van het dier zou niet geborgd zijn met het voldoen aan minimum vereisten.

De RDA kiest voor een houderijvoorschrift met als uitgangspunt de best practices in plaats van minimum normen.

Dit zou ook het meest gewenst zijn voor handhavers, die vooral monitoren op de afwezigheid van negatieve resultaten.

Het feit dat men in dit stadium al rekening houdt met het optreden van handhavers geeft aan dat het houderijvoorschrift voor de houders van dieren niet vrijblijvend is, maar dat door de overheid aangewezen handhavers toezicht zullen houden op het naleven van die voorschriften. (handhaven in de richting van de 3,8 miljoen huishoudens die gezelschapsdieren houden is blijkbaar een doel en geen middel om dierenwelzijn te bevorderen)

5.2 Eerst even een tussenfase.....

Op 28 januari 2015 verschijnt in de Staatscourant de Regeling van de Staatssecretaris van Economische Zaken nr. WJZ/15008282, houdende vaststelling van hoofdstuk 2 van de Regeling houders van dieren.

Dit hoofdstuk wordt gewijzigd en komt te luiden:

“Hoofdstuk 2. Dieren die gehouden mogen worden”.

Dit hoofdstuk verwijst naar de instelling van een positieflijst die dan ook huisdierenlijst wordt genoemd.

Het betreffen hier dieren die gerekend worden tot zoogdieren.

In deze Regeling zijn drie tabellen opgenomen.

Tabel 1, Positieflijst (huisdierenlijst).

Op deze tabel komen 51 soorten zoogdieren voor die zijn aangewezen als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, van de Wet dieren, die gehouden kunnen worden zonder toepassing van soortspecifieke houderijvoorschriften.

De motivatie is dat de soort goed is te houden onder de al geldende algemene houderijvoorschriften uit de Wet dieren en het Besluit houders van dieren, die redelijkerwijs door iedere houder ingevuld kunnen worden.

Tabel 2 vermeld 47 soorten zoogdieren die zijn aangewezen als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, van de Wet dieren, die gehouden kunnen worden met toepassing van soortspecifieke houderijvoorschriften.

Hierbij is de motivatie dat die houderijvoorschriften zijn gewenst voor het welzijn en de gezondheid van het dier. Daar komt dan nog bij dat de soort alleen is te houden met speciale kennis en kunde van de houder en onder specifieke houderijvoorschriften.

Tabel 3 vermeld de diersoorten die niet worden aangewezen als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid van de Wet dieren. Op 1 april 2015 betreffen dit 19 soorten zoogdieren. De motivatie is dat de soort redelijkerwijs niet te houden is zonder schade aan gezondheid en welzijn.

De Regeling is aangevuld met een toelichting.

In 1.6 van deze toelichting wordt de instelling van een houderijvoorschrift nog eens nader uiteen gezet..

(citaat)

Het is de bedoeling (overeenkomstig de motie-Van Gerven, TK 31 389, nr. 131) dat bij de beoordeling van alle aan te wijzen diersoorten wordt onderzocht of voorschriften moeten worden vastgesteld die door de houders bij het houden en de verzorging van dieren in acht moeten worden genomen, eventueel naast de algemene regels die in de wet en het besluit zijn opgenomen.

Per diersoort kunnen die voorschriften verschillen.

Voor een aantal diersoorten is naleving van de algemene regels voldoende, omdat het risico op welzijn- of gezondheidsschade bij houder of dier bij zorgzaam houden van die soorten zich gewoonlijk niet voordoet.

Op grond van artikel 2.2, 10^e lid, van de wet, kunnen dergelijke voorschriften gesteld worden.
(einde citaat)

Tot nu toe (januari 2021) zijn deze houderijvoorschriften niet verschenen, want het lukt ook nog niet erg om een huis- en hobbydierenlijst voor zoogdieren vast te stellen.

5.3 De houderijrichtlijn vanuit de zienswijze van de NBvV.

Nadat in december 2013 het sjabloon van de RDA wordt gepubliceerd, zet bijvoorbeeld de DE&W van de NBvV zich vanaf 2014 aan het schrijven van een eigen houderijrichtlijn. Bewust wordt niet gekozen voor het begrip "Houderijvoorschrift", maar voor het begrip "Houderijrichtlijn".

Als houderijorganisatie, waarbij 20.000 leden zijn aangesloten die hobbymatig en duurzaam kooi- en voliërevogels houden, beschikken zij niet over een gecertificeerde handhavingdienst met inspecteurs die toezicht en controle houden op het naleven van voorschriften, boetes uitdelen en rechtszaken tegen eigen leden gaan voeren.

Het sjabloon van de RDA bestaat uit een vast gedeelte en een gedeelte waarvoor de informatie verkregen moet worden van de experts in het veld, dus de praktijkmensen. Als gekozen wordt voor een wetenschappelijke benadering en vandaar uit wetenschappelijke begrippen worden gehanteerd voor de diverse houderij elementen, dan zal een houderijorganisatie snel het draagvlak verliezen bij haar achterban.

In de praktijk blijkt dat een uniforme houderijrichtlijn niet haalbaar is, door de verscheidenheid in diersoorten en diercategorieën.

De wijze waarop bijvoorbeeld huis- en hobbydieren een wettelijke beschermde status kunnen hebben, geeft al aanleiding tot het aanpassen van de test van de houderijrichtlijn.

Een aanpassing op het sjabloon van het houderijvoorschrift van de RDA is ook het inpassen van de deelname aan tijdelijke tentoonstellingen, de wijze van ringen (de indicatie en registratie) en het aankopen van nieuwe diersoorten en fokdieren, maar ook de verkoop van surplusdieren uit de fokkerij in relatie tot o.a. de CITES richtsnoeren.

5.4 De doelstelling van de houderijrichtlijn.

De doelstelling van het opstellen van een houderijrichtlijn is meerledig.

De houderijrichtlijn is primair geschreven als aanvullende informatie bij het hobbymatige, niet-commerciële, houden van een gezelschapsdier.

Hierbij is het uitgangspunt dat de houder van een gezelschapsdier zoveel als mogelijk wordt geïnformeerd en of geïnstrueerd, om zijn dieren onder de "best practices" mogelijke houderijvoorwaarden te houden en of er mee te fokken.

Dit wordt ondermeer gerealiseerd door:

Kennisoverdracht;

De praktische uitvoering van het begrip Dierenwelzijn;

De bewustwording van de zorgplicht voor de gehouden vogelsoorten;

De kennisoverdracht aan de koper van surplusdieren.

5.5 Kennisoverdracht.

De houderijrichtlijnen zijn opgesteld in het kader van educatie en kennisoverdracht

Het uitgangspunt daarbij is dat de houderijorganisatie haar leden de gelegenheid wil bieden zich te bekwamen in de basiskennis van het houden van gezelschapsdieren.

Deze basiskennis is o.a. via boekwerken en de tijdschriften van de houderijorganisatie te verkrijgen.

Als aanvulling op deze basiskennis is voor veel voorkomende diersoorten een houderijrichtlijn geschreven.

5.6 De praktische uitvoering van het begrip Dierenwelzijn.

Het gevoerde beleid ten aanzien van dierenwelzijn, diergezondheid en dierenethiek is niet statisch.

Mede afhankelijk van technische ontwikkelingen op het gebied van huisvesting, maar ook door het beschikbaar komen van goede voedingsmiddelen en middelen en methoden ter bevordering van de gezondheid, zijn inzichten in het houden en fokken van huis- en hobbydieren aan veranderingen onderhevig.

Daarnaast staat dit beleid ook onder druk door steeds veranderende wetgeving. De kennisoverdracht van de ontwikkelingen op het gebied van o.a. die wetgeving, maar ook de maatschappelijke inzichten op het houden van en fokken met huis- en hobbydieren vindt plaats via de publicaties van de houderijorganisaties en diverse presentaties tijdens grote tentoonstellingen..

5.7 De intrinsieke waarde van de huis- en hobbydieren.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers erkent de intrinsieke waarde van de door haar leden gehouden diersoorten en diercategorieën.

Daarmee wordt de eigenwaarde van deze groep erkend als dieren met gevoel.

In de praktijk van het houden van huis- en hobbydieren legt dit uitgangspunt vergaande verplichtingen op aan de dierhouder.

Allereerst ontstaat daardoor een zorgplicht.

Daarnaast ontstaat ook de verplichting om met respect om te gaan met het denkvermogen, het leervermogen, het diergedrag en de gezondheid van de dieren.

In de erkenning van de intrinsieke waarde van de huis- en hobbydieren ligt eigenlijk opgesloten dat de huis- en hobbydierhouder zich maximaal moet inspannen, die voorwaarden te scheppen, waaronder de gehouden dieren zich “goed” voelen.

5.8 De “Vijf Vrijheden”

In 1965 kreeg het Brambell Committee van de Britse regering de opdracht om de voorwaarden vast te stellen waaronder dieren gehouden zouden moeten worden.

De Britse Farm Animal Welfare Council heeft deze voorwaarden in 1993 uitgewerkt tot de bekende “Vijf Vrijheden”.

Deze voorwaarden zijn in 2011 ook opgenomen in de Nederlandse Wet dieren en zijn dan als omschrijving van de zorg voor dieren als volgt gedefinieerd:

Dieren moeten gevrijwaard zijn van dorst, honger en onjuiste voeding;

Dieren moeten gevrijwaard zijn van fysiek en fysiologisch ongerief;

Dieren moeten gevrijwaard zijn van pijn, verwonding en ziektes;

Dieren moeten gevrijwaard zijn van angst en chronische stress;

Dieren moeten gevrijwaard zijn van beperking van hun natuurlijk en normaal gedrag, voor zover zulks redelijkerwijs kan worden verlangd.

In de houderijrichtlijn voor een diersoort wordt de praktische uitvoering van deze vijf vrijheden verder uitgewerkt.

5.9 De bewustwording van de zorgplicht voor de gehouden huis- en hobbydieren..

Het beleid van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers ten aanzien van dierenwelzijn richt zich op het verantwoord en diervriendelijk houden van huis- en hobbydieren, en deze zo te huisvesten, verzorgen en er eventueel mee te fokken, dat de belangen van het dier niet worden geschaad.

Voortvloeiende uit de erkenning van de intrinsieke waarde van het dier, staat in dit gevoerde beleid het dier centraal.

De Nederlandse wetgeving voorziet in het Besluit houders van dieren in het benoemen van de zorgplicht voor dieren.

De wettekst geeft een zevental richtsnoeren aan.

Degene die een dier houdt draagt er zorg voor dat een dier:

1. wordt verzorgd door een persoon die beschikt over de voor die verzorging nodige kennis en vaardigheden;

2. slechts onder de hoede wordt gesteld van een persoon die kennelijk tot de verzorging in staat is;

3. dat ziek of gewond lijkt onmiddellijk op passende wijze wordt verzorgd;

- 4.een toereikende behuizing heeft onder voldoende hygiënische omstandigheden;
- 5.een voor dat dier toereikende hoeveelheid gezond en voor de soort en de leeftijd geschikt voer krijgt toegediend op een wijze die past bij het ontwikkelingsstadium van het dier;
- 6.toegang heeft tot een toereikende hoeveelheid water van passende kwaliteit of op een andere wijze aan zijn behoefte aan water kan voldoen;
- 7.voldoende verse lucht of zuurstof krijgt.

De zorg voor dieren moet zich dus uitstrekken tot de voorwaarden waaronder dieren zich volledig positief kunnen ontplooien.

Een dier voelt zich goed als de “Vijf Vrijheden” zijn geborgd.

Daarvoor is het nodig dat het dier vrij is van intense angst, pijn en andere negatieve ervaringen.

Het dier moet goed functioneren, een bevredigende gezondheid hebben, een normale groeiperiode doormaken.

Het dier moet normaal functionerende fysiologische- en gedragssystemen ontwikkelen.

Maar ook: het dier moet een normaal leven kunnen leiden in een verrijkt leefmilieu.

De beschrijving van de houderij elementen die terug gevonden worden in een houderijrichtlijn maken het mede mogelijk de zorgplicht zo volledig mogelijk in te vullen.

5.10 De kennisoverdracht aan de koper van surplusdieren.

Een bedrijfsmatige, commerciële, verkoper van dieren is verplicht bij de verkoop de bepalingen in acht te nemen die zijn opgenomen in het Besluit houders van dieren, hoofdstuk 3, §2, artikel 3.17 en 3.18.

In beide artikelen is de verplichting opgenomen aan de koper informatie te verstrekken over de wijze waarop een vogel goed verzorgd moet worden, de wijze van huisvesting en het gedrag van de vogel. Daarbij moet ook een verklaring afgegeven worden over de gezondheidsstatus van de vogel en moet informatie verstrekt worden over de kosten die gemoeid gaan met het houden van de verkochte vogel.

De in artikel 3.17 en 3.18 genoemde verplichtingen gelden niet voor een dierenliefhebber die vanuit zijn hobby, niet bedrijfsmatig, dus ook niet commercieel, surplus dieren overdraagt of ter verkoop aanbeidt.

In artikel 3.6.2 van hoofdstuk 3, staat aangegeven dat de hele paragraaf 2 niet voor hem van toepassing is.

Onder het begrip surplus vogels verstaan we huis- en hobbydieren die niet meer gehouden worden als gezelschapsdier, of niet meer als ouderdieren en of nakomelingen passen in een eigen fokprogramma voor het komende broedseizoen.

De zorgplicht van de houder houdt bij verkoop eigenlijk niet op.

Het is daarom gewenst dat bij verkoop van huis- en hobbydieren aan de nieuwe eigenaar de houderijrichtlijn mee over te dragen.

5.11 De opbouw van een houderijrichtlijn.

De houderijrichtlijn voor een diersoort kan opgebouwd worden uit onderstaande houderij elementen:

De Nederlandse naamgeving van de diersoort.

De taxonomische indeling van de beschreven diersoort.

Soorten / ondersoorten.
Land van herkomst.
Oorspronkelijke biotoop.

De beschrijving van de vogel.

De status in relatie tot relevante wetgeving;

De status op de IUCN Red List.
Eventuele CITES richtsnoeren

De doelstelling van de houderijrichtlijn.

Natuurlijk en normaal gedrag in relatie tot het houden in de avicultuur.

Sociaal en soort specifiek gedrag.

Gezondheid.

Huisvesting.

Specifieke huisvestingseisen.

Het fokken met het dier.

De inventarisatie van fokverslagen.
Het domesticatieproces.

De voeding, het drinken en het badwater.

Overige houderij elementen:

De deelname aan een tijdelijke tentoonstelling.
Indicatie en registratie. I & R.
Aankoop en Verkoop.
Risico inventarisatie en evaluatie RIE
Mate van invasiviteit en schade

Geraadpleegde literatuur.

Links.

5.12 De Houderijrichtlijnen van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, NBvV, is een houderijorganisatie die gevormd wordt door circa 20.000 leden, die als gezamenlijke hobby het duurzaam houden van en of fokken met kooi- en volièrevogels hebben.

De algemene en specifieke NBvV- houderijrichtlijnen.

Gedurende de periode 2014 – 2020 is een onderzoek uitgevoerd naar de biodiversiteit van kooi- en volièrevogels, die aantoonbaar in Nederland worden gehouden en gefokt.

Verdeeld over 18 orden, 90 families en 449 geslachten zijn, gerekend vanaf 2002, 1755 vogelsoorten geïnventariseerd.

In deze aantallen vogelsoorten zijn de ontstane kleurmutaties en de erkende rassen niet meegerekend.

De clustervorming.

Van de 1755 aangetroffen vogelsoorten zijn o.a. met behulp van de houders er van, voor circa 480 soorten houderijrichtlijnen geschreven.

Om een dergelijk groot aantal praktisch toegankelijk te maken is overgegaan tot het clusteren van de vogelsoorten, op basis van een indeling die in de avicultuur niet ongewoon is. Op deze manier kunnen een negental clusters opgebouwd worden:

Zaadetende inheemse vogels;

Insecten- en vruchtenetende inheemse vogels

Zaadetende uitheemse vogels

Insecten- en vruchtenetende uitheemse vogels;

Lori's

Kakatoes, Agaporniden en Papegaaien;

Parkieten;

Uitheemse duiven;

Grondvogels.

De algemene houderijrichtlijnen.

Iedere cluster is opgebouwd uit een Algemene houderijrichtlijn en daarnaast Specifieke houderijrichtlijnen per vogelsoort.

Afhankelijk van het aantal vogelsoorten per cluster is ook een verdere opdeling gemaakt om te voorkomen dat het aantal bladzijden per cluster te groot zal worden om hanteerbaar te zijn.

(Het totaalpakket beslaat meer dan 3000 bladzijden.)

Iedere cluster is opgebouwd uit een groot aantal vogelsoorten die terug te brengen zijn naar geslachten en families.

Niet voor alle soorten zijn houderijrichtlijnen geschreven.

Het komt voor dat er wel een geslacht is geïnventariseerd, maar voor de soorten binnen dat geslacht zijn (nog) geen houderijrichtlijnen geschreven.

In zo'n geval kan worden teruggevallen op de tekst van de Algemene houderijrichtlijn dat voor de betreffende cluster is geschreven.

De specifieke houderijrichtlijnen.

Voor ruim 480 vogelsoorten zijn houderijrichtlijnen opgesteld.

Deze zijn ondergebracht in 40 clusters.

Het komt voor dat in een geslacht veel soorten aantoonbaar worden gehouden en of gefokt.. maar dat er slechts van één soort een houderijrichtlijn aanwezig is.

In zo'n geval kan de beschreven vogelsoort worden beschouwd als "gidsvogel" voor de soorten binnen het geslacht. Omdat deze soorten vaak vergelijkbaar zijn qua biologische kenmerken en natuurlijk of normaal gedrag, kunnen voor nieuwe soorten ook specifieke houderijrichtlijnen worden geschreven.

Beschikbaarheid

Het beleidstuk Houderijrichtlijnen voor kooi- en volièrevogels en de 40 clusters aan houderijrichtlijnen is te downloaden via [NBvV/downloads/dierenwelzijn/](#) beleidstuk houderijrichtlijnen.

In deze monografie is de inhoudsopgave van de 40 clusters opgenomen.

Hoofdstuk 6. Bijlagen

6.1 Geraadpleegde bronnen.

Bokma, Martien en Neijenhuis, Francisca. *Roadmap naar een positieflijst voor vogels en voor reptielen*. 2015. Livestock Research Wageningen UR.

Diergeneeskundig memorandum 60 jaar. Bijzondere Gezelschapsdieren. 2013.

IUCN *The Red List of Threatened Species*. via www.iucnredlist.org

NBvH *Codex Landbouwhuisdieren houden zonder winstoogmerk*, uitgegeven door de Nederlandse Belangenvereniging van Hobbydierhouders, 2006

NBvV. *Handboek Vogelverzorging*, onder auspiciën van de NBvV uitgegeven door Welzo Media Productions bv, eerste druk 2016, ISBN 978 90 5821 2955

NBvV. *CODEX voor het hobbymatig houden van en fokken met volièr- en kooivogels door leden van de NBvV*.

NBvV *Houderijrichtlijnen voor kooi- en volièrevogels*. 2020. Doc. nr. 2020 DE&W10.

RDA. *Het houden van potentieel gevaarlijke diersoorten als gezelschapsdier*. 2005. advies RDA 2005/04, blz. 39

RDA. *Onder Voorwaarden Houden van Dieren*. 2013. Een zienswijze van de RDA Code RDA_2013_04

6.2 Geraadpleegde Nederlandse wetgeving.

Wet dieren

Wet van 19 mei 2011, houdende een integraal kader voor regels over gehouden dieren en daaraan gerelateerde onderwerpen.

BWBR 0030250/2020-01-01

Wijziging van de Wet dieren in verband met de uitvoering van de herziene Europese diergezondheidswetgeving, Tweede Kamer der Staten-Generaal, vergaderjaar 2019 – 2020, 35.398, nummer 3. Memorie van toelichting.

Besluit houders van dieren

Besluit van 5 juni 2014, houdende regels met betrekking tot houders van dieren.

BWBR 0035217/2018-07-01.

Besluit van 17 juni 2014, houdende wijziging van het Besluit houders van dieren in verband met het stellen van regels met betrekking tot fokken en bedrijfsmatige activiteiten met gezelschapsdieren.

Regeling houders van dieren

Regeling van de Staatssecretaris van Economische Zaken, van 23 juni 2014, nr. WJZ/1410 1260, houdende regels met betrekking tot het houden van dieren.

BWBR 0035248.

Regeling van de Staatssecretaris van Economische Zaken van 28 januari 2015, nr.

WJZ/15008282, houdende vaststelling van hoofdstuk 2 van de Regeling houders van dieren.

Wet Natuurbescherming

Wet van 16 december 2015 houdende regels ter bescherming van de natuur.

BWBR 0037552/2017-09-01

Besluit natuurbescherming

Besluit van 11 oktober 2016, houdende regels ter uitvoering van de Wet natuurbescherming.

BWBR 0038622

Regeling natuurbescherming

Regeling van de staatssecretaris van Economische Zaken van 16 oktober 2016, WJZ/16163443, houdende regels ter uitvoering van de Wet natuurbescherming en het Besluit natuurbescherming.

Omgevingswet

Wet van 23 maart 2016, houdende regels over het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving.

Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)

Versie Staatsblad 2018, 293

Hoofdstuk 11. Activiteiten die de natuur betreffen, vanaf blz. 414.

Concept Besluit diergezondheid, 13 juli 2020 t.b.v. internetconsultatie

Besluit diergezondheid, Memorie van toelichting, juli 2020.

6.3 Geraadpleegde Europese Verordeningen

Vogelrichtlijn

Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009, inzake het behoud van de vogelstand.

Invasieve uitheemse soorten

(EU) 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2014, betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten.

CITES

Basisverordening

(EG) nr. 338/97 van de Raad van 9 december 1996 betreffende de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten door controle op het desbetreffende handelsverkeer.

(EU) 2019/2117 van de Commissie van 29 november 2019 tot wijziging van de Verordening (EG)nr. 338/97 van de Raad inzake de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten door controle op het desbetreffende handelsverkeer.

Overige

(EU) 2013/576, Niet- commerciële verkeer van gezelschapsdieren, geldig tot 2026.

(EU) 2016/429, Verordening van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende overdraagbare dierziekten en tot wijziging en intrekking van bepaalde handelingen op het gebied van diergezondheid. (diergezondheidswetgeving)

(EU) 2018/968, Gedelegeerde verordening van de Commissie van 30 april 2018 tot aanvulling van Verordening (EU) nr. 1143/2014 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft risicobeoordelingen met betrekking tot invasieve uitheemse soorten, art. 2, lid 3 – toepassing burgerwetenschap.

(EU) 2019/2035, Gedelegeerde verordening van 28 juni 2019 tot aanvulling van Verordening (EU) 2016/429 van het Europees parlement en de Raad wat betreft regels voor inrichtingen waar landdieren worden gehouden en broederijen, alsmede voor de traceerbaarheid van bepaalde gehouden landdieren en broedeieren

EU) 2020/688, Gedelegeerde verordening van 17 december 2019 tot aanvulling van Verordening (EU) 2016/429 van Europees parlement en de Raad wat betreft de diergezondheidsvoorschriften voor verplaatsingen binnen de Unie van landdieren en broedeieren.

Uitvoeringsbepalingen

(EG) nr. 865/2006 van de Commissie van 4 mei 2006 houdende uitvoeringsbepalingen van Verordening (EG) nr. 338/97 van de Raad inzake de bescherming van in het wild levende Dier- en plantensoorten door controle op het desbetreffende handelsverkeer.

Verdrag van Bern

Verdrag inzake het behoud van wilde dieren en planten en hun natuurlijke leefmilieu in Europa. 19 september 1979.

Verdrag van Bonn

Verdrag inzake de bescherming van trekkende wilde diersoorten. 23 juni 1979.